ఆడవాళ్ళ పెట్టెలో ప్రయాణం

నేను ఢిల్లీ నుంచి బయలుదేరిన దగ్గరనుంచీ, రకరకాల మనుష్యులు ఎక్కుతూ, దిగుతూవున్న వాళ్లని, చూస్తూ, కాలక్షేపం చేస్తున్నా. నేను కూర్చున్నది రెండవ తరగతి ఆడవాళ్ల పెట్టె. మధ్య మధ్య కొంచెము చోటు ఇస్తారా? అని, 'ఎంత వరకూ వెడతారూ?' అని యిల్లాంటి ప్రశ్నలు తప్ప పెద్ద సంభాషణ ఎవరితోటీ జరుగలేదు.

ఆ పెట్టెలో మొదటినుంచి వున్నవాళ్లు నలుగురము. ఒకామె పైన పడుక్కునే వుంటుంది, ఇంకొక ఆమె ఒక మూల పూర్తిగా సామనుతోటి, ఇద్దరు పిల్లలతోటి సొంతం చేసుకుంది - ఆమె వస్త్రధారణని బట్టి ఆంగ్లో ఇండియన్ స్త్రీ అనుకోవాలి. ఇంకో ఆమె మధ్యసీటులో కూర్చుని వచ్చేపోయే తినుబండారాలు అన్నీ కొనుక్కుని నోటికి విరామం లేకుండా తింటూ వాటితాలూకు తొక్కలు, కాగితాలు, ఆకులు బైటవెయ్యమన్నీ, ఎవరు తనకేసిచూస్తే వాళ్ళకి పురమాయిస్తోంది - ఆవిడ వేషధారణ దక్షిణాది. వాళ్ళకి చెందినట్టువుంది. అడ్డచారల చీర, మెరిసే కమ్మలు, లావుపెదిమలు దగ్గర వంకులు వున్న చింపిరిజుట్టు, పొట్టిగా, లావుగావున్నా, నవ్వినప్పుడు కళగా వుండే మొహం. అన్నట్టు పడుకునే వున్న ఆవిడ విషయం చెప్పటం మరిచా. సన్నగా, పొడుగ్గా వెలిసిపోయే రంగులోంచి వచ్చిన తెలుపురంగు వంటిరంగు చిన్నకళ్ళు, పొడుగుముక్కు సన్నగా గీట్లులాంటి పెదిమలు, నున్నగా తాళ్ళలాంటి జుట్టు అన్న విడివిడిగా చూస్తే బాగానేఉన్న మొత్తంగాచూస్తే వెలవెలపోయే కళలేని మొహములా కనపడుతుంది. ఆవిడ వేషధారణబట్టి గుజరాతీవాళ్లు అనుకోవచ్చు. ఇంకో మూల ఆక్రమించుకున్నది నేనూ అనుకోండి. ఎక్కడైనా రైలాగితే 'యిది ఏస్టేషను' అని పడుకున్న

ఆవిడ హిందీలో అడగటం, ఎవరోవకరు 'ఫలానా' అని చెప్పటం జరుగుతోంది. మధ్యన కూర్చున్నావిడ ఏదైనా కొనేప్రయత్నములో కిటికీదగ్గరికి వెళ్లినప్పుడు ఆవిడ స్థూలశరీరంలో భాగం పిల్లమీద ఆనుకుని, వాళ్లు కియ్యోమని కేకవెయ్యటం - వాళ్ల అమ్మ ఇంగ్లీషులో ఆవిడతోటి దెబ్బలాడటం, మళ్ళీ కొంత సేపయినాక ఎవరిచోట్లో వాళ్ళు మొహాలు మాడ్చుకుని ధుమధుమలాడుతూ కూర్చుని ఒకరు చూడకుండా రెండోవారు చూసుకుంటూ, మళ్లీ మధ్యలో ఎవరైనా కొత్తవాళ్లు నక్కితే - యివి మర్చిపోయి వాళ్లని చూస్తూ వెళ్లబుచ్చుతున్నారు. నేను కిటికీ దగ్గరే వున్నాను కనుక నాకు ఏమయిన కావలిస్తే నేనే కొనుక్కుని నా బాధ యితరులకి లేకుండా కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తూ నాకు వీడ్కోలు యిచ్చేందుకు వచ్చేటట్లు వుండే చెట్లని, రైలు ముందుకు పోతూవుంటే నేను వెనక్కి వంగి చూస్తూమళ్లా ఎన్నాళ్లకోమిమ్మల్ని చూడ్డము అనేభావంతో దిగులుగా చూస్తూ నన్ను వెళ్లమని చేతులు వూపుతున్నట్టు వుండే వాటి 'నీడ'లని చూస్తూ కాలం గడుపుతున్నా.

ఎన్నో స్టేషన్లు వస్తూ, వెడుతున్నాయి. జనం గుంపులు ఎక్కుతున్నారు. దిగుతున్నారు. కొందరు మైలురాళ్ళలా వున్న మా నలుగురునీ వాళ్ళ వాళ్ల భాషలో శాపనార్థాలు పెడుతున్నారు. పూర్తిగా దెబ్బలాడి హక్కులు బలపర్చుకుందామనే వుద్దేశ్యము వున్నా, మళ్లా వాళ్లు దిగే స్టేషన్ ఎక్కడ వచ్చేస్తుందో అన్న బయంకొద్దీ గుమ్మంలోనే మకాము వేసి, చూపులతోటే చురచురా చూస్తూ వాళ్ల గమ్యం రావడంతో ఇక్కడ దిగాల్సివచ్చిందికాని, లేకపోతే మీ అంతుతేల్చేవాళ్లం అనే భావంతో ఆఖరిచూపు విసిరి దిగిపోతున్నారు. ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో పట్టింది. ఎన్ని స్టేషనులు వెళ్లాయో తెలియదు. నాగపూర్‌లో మెలుకువ వచ్చింది. కొంచెం కళ్లుమూసుకొని, పడుకునేవున్నా.. ఇద్దరు ఆడవాళ్లు ఒక ఎలుకపిల్లలాటిపిల్ల, ఏడు, ఎనిమిది పెట్టెలు రెండు పక్కల చుట్టలు, నాలుగైదు బుట్టలు, యింకా చిల్లర సామానుకొంత వీటితో ఎక్కి సర్దేందుకు ఉపక్రమించారు. వాళ్లని సాగనంపేందుకు వచ్చిన ఆయన, ఆయన పరివారం - నా కాళ్ళని పక్కకూ చుట్టలతో తోస్తూ, నేను ఓ మూటాకారం వచ్చేదాకా జరిపారు నాకు కొంచెము విసుగువచ్చి వాళ్ల శ్రమ వృధా అయ్యేటట్లు పక్క చుట్టని ఒక్క తన్ను తన్నాను. ఏమనుకున్నారో వాదనకి దిగకుండా మళ్లా పక్క ఇవతలికి జరిపి .... పిల్లల్ని పడుకో బెట్టి ఒకావిడని కూర్చోబెట్టారు. వీళ్ల దృష్టి మద్య స్థలం మీదికి వెళ్లింది. "ఈ రథము లేచి కొంచెము చోటు యిస్తే బాగుండును', అనుకుని వాళ్ల మాటకి వాళ్లే మురిసిపోయి నవ్వుకుంటున్నారు. ఆ 'రథం' లేవటమూ, వాళ్లు సామాను పెట్టిపోతే, తన స్థలంలో వద్దనీ, ఆ మూల ఎల్లాగ సామాను వుంది కనుక అక్కడే మీవి కూడా పెట్టుకోమని తన భాషలో అమూల్యమైన సలహా యిచ్చి తను మళ్లా నిద్రకు ఉపక్రమించింది. పరివారం రెండు పెట్టెలతో ఆమూలకి వెళ్లటం, ఆ పెట్టెతాలూకు కొను ఆవిడకు తగలడం, ఆవిడ ఒక్కతోపు తొయ్యటం పెట్టెతో సహా రథంలాంటి మనిషిమీద పడటం, ఆవిడ గాజులుతాలూకు కొన్ని పెళపెళలాడటం, పడ్డమనిషి 'సారీ' అని లేవటం - జరిగాయి. ఆవిడ ఎంత గట్టిగా మాట్లాడగలదో అంత గొంతుకతోటి తన భాషలో మృదువుగా తిట్లు మొదలు పెట్టింది. ఇంతలో విజిల్ వెయ్యటం, పరివారంతో వచ్చినాయన ఖంగారుపడి దిగటంతో కాలుజారి క్రిందపడటం "దెబ్బతగిలిందా" అని ఖెరక్కపోయి బయల్దేరాము ఈ పూట' అని 'మొదటి తరగతిలో ప్రయాణం చేస్తే ఈ గొడవలే వుండేవి కాదని' లోపల వాళ్లు యిద్దరూ పురాణంలా మాట్లాడ్డము మొదలుపెట్టేసరికి, రైలు కదలటం - 'నాకేం ఫరవాలేదు, మీరు జాగ్రత్తగా వెళ్లండని' అవతలినుంచి అతను మాట్లాడటం, 'వెళ్లగానే వైరు ఇస్తామని' లోపలినుంచి వీళ్ల కేకలు - రైలు కూత, గార్డు విజిల్ - అన్ని కలిసి చెవులు గింగెర్లెత్తాయి. కొంతసేపు సేపు నిల్చున్నట్టే నిల్చుని ఇంకోచోట

కూర్చునేందుకు ధైర్యంలేక నా దుప్పటి ఎత్తి కాళ్లమీద పడేసి ఆ స్థలంలో రెండో ఆమెకూడా కూర్చుంది. కొంత సేపు నిశ్శబ్దంగా గడిచింది.

మళ్లీ నాకు మెలుకువ వచ్చేసరికి ఆంగ్లయువతీ కొత్తగా ఎక్కిన ఈ ఇద్దరూ ఆంగ్లంలో హోరాహోరిని మాటలు వదులుకుంటున్నారు. నేను అప్రయత్నంగా లేచి కూర్చున్నాను. ఇంతలో ఏదో పెద్దస్టేషను రావటం - గార్డు అటూ ఇటూ తిరుగుతూ ఆ గంద్రగోళం విని ఇక్కడికి రావటం - ఆంగ్ల యువతి వాళ్లపై నేరం చెప్పటం బట్టి అసలు విషయం 'యిదే' అని తెలిసింది - వాళ్ల కూజా ఆవిడ చెయ్యి తగిలి పగిలిందట - దాంతో ఈ గొడవ బయలుదేరింది. గార్డు ఏదో చెప్పి వెళ్లి పొయ్యాడు.

ఇంతలో ఇంకో ఇద్దరు కొత్తవాళ్లు ఎక్కడంతో కొంత గొడవ తగ్గింది. వాళ్లు పెట్టె నాలుగు మూలలా చూసి మధ్య స్థలంలో ఆవిడపైన చూపు నిలిపి చేత్తో ఆవిడని తట్టి లేపి ఆ స్థలంలో వాళ్ళు చతికిల పడ్డారు. వాళ్లతో యుద్ధానికి దిగుదామని తెరిచిన నోరుని వాళ్ల ఆకారాలు చూసి ఆవలింతగా మార్చి వాళ్లతోపాటు జరిగి కూర్చుంది. వాళ్ళు ఆవిడకంటె ఒక మెట్టు ఎక్కువే వుంటారు. కానీ తక్కువ మాత్రం వుండరని చూసేవాళ్ళు నిముషంలో కనుక్కోవచ్చు. వాళ్లకి చోటు యివ్వలేదన్న కోపం కొద్దీ ముందు ఎక్కినవాళ్ళు వాళ్లని తెగ మెచ్చుకున్నారు. 'మీరు కాబట్టి లేచింది - కాని మాతో యిందాక ఎంత గొడవ చేసిందో' అని. ఆ పెట్టె వాళ్ల సొంతంలాగా చూసుకుంటున్నారనీ' ఇల్లా చెప్పుకు పోతున్నారు. కళ్లతో నన్నూ; ఎదర కూర్చున్నావిడని, పైన పడుకున్నావిడని చూపిస్తూ ఇంకా ఏవేవో చెప్పుకుపోతున్నారు. ఎదుటి ఆవిడ సలహాతో ఒకావిడ నేను కూర్చున్న కిటికీమీద కాళ్లు పెట్టి పడకకు వుపక్రమించింది. నేను కొంచెం సర్దుకు కూర్చున్నా. ఆ కాళ్లు నెమ్మదిగా నా నడుముదగ్గరకి, తరువాత ఒళ్లోకి జారిపడటం మొదలుపెట్టాయి. నాకు ఒళ్లు మండి నిద్ర నటించే ఆవిడను కొంచెము గట్టిగా తగిలేటట్టు చేత్తో తట్టిలేపాను. ఆవిడ విసుగుకుంటూ 'అల్లా గట్టిగా కొట్టి లేపకపోతే నెమ్మదిగా పిలవచ్చుగా'అంటూ సాగతియ్యటం మొదలు పెట్టింది. 'కాళ్లు మీదపడేసేటంత మొద్దునిద్ర మీకు పడితే పిలిస్తే ఎక్కడలేస్తారు మీరూ?' అన్నాను నేను.

"నిద్దట్లో పడితే పడ్డాయేమో- ఏమి చెయ్యమంటారు" అంది - 'ఏమి చెయ్యమంటాను - తీసి ఒంటికి దగ్గరగా పెట్టుకో మంటాను- - అబ్బో: చాలా తెలివిగా మాట్లాడా ననుకుంటున్నట్టున్నారు - మీ నోరు దగ్గర పెట్టుకు మాట్లాడండి' - ఆవిడ సహాయానికి రెండో ఆవిడ 'కొత్తవాళ్లు యిద్దరూ' మాటలు అందుకున్నారు.

ఇల్లా కొంతసేపు జరిగేసరికి పైన పడుకున్నావిడకి నన్ను చూసి జాలివేసిందో ఏమో, ఆవిడ వాళ్లతో వాదనకి దిగింది. మనిషి అర్భకురాలైనా మాట మంచి ఝూంకారంగా మాట్లాడుతోంది. ఆవిడ ఆసరాతో మిగిలినవాళ్లు యిద్దరు కూడా మాట కలిపి కసితీర మాటలు అందిస్తున్నారు. ఇప్పుడు 'నా పక్షమే ఎక్కువ వున్నారుకదా! అని ధైర్యంతో నేను కూడా గట్టిగానే మాట్లాడా. మధ్యలో ఎక్కిదిగే ప్రయాణీకులు తెల్లబోయి మమ్మల్నీ, వాళ్లనీ చూస్తున్నారు. మా కీచులాట అప్రస్తుతంగా అనేక రకాల మాటల్లోకి దిగుతోంది. వేసుకున్న దుస్తులదగ్గర్నించి పెట్టుకున్న వస్తువుల్ని హేళన చేసుకోవటం, ఎవరికి ఏదితోస్తే అది అనటం జరిగింది. ఇల్లా టైం గడుస్తోంది. ఇంక తెల్లకి టైం అయింది. ఏదో స్టేషనులో రైలు ఆగింది. అంతా అంతా పక్క కిటికీల దగ్గరికీ గుమ్మందగ్గరకి వాళ్లలో ఒకరికి కాలుకి వాళ్ల పెట్టె కొట్టుకుందిట. ఆ పెట్టెను సునాయాసంగా చిన్న బంతిని తన్నినట్లు తన్నింది. వాళ్లు ఆవిడని ఏమీ అనలేక 'అయ్యో!' దాన్నిండా గాజుసామాను. ఏమయిందో, అనుకుంటూ, ఒకళ్ల కేసి ఒకరు చూసుకున్నారు. అల్లా చూసుకోవటం ఆవిడకి కష్టంగా తోచింది. ఏమో 'ఏమి చెయ్యమంటామ్'

ఇంత సామాను ఎవరు తీసుకురమ్మన్నారు. దారిలో పెడితే ఎవరు వూరుకుంటారు. పగిలితే బైట పారేయ్' అని ఎదురు తిరిగేసరికి ఎటూ మాట్లాడలేక బిక్కమొగము వేసుకుకూర్చున్నారు.

ఎవరికి కావాల్సింది వాళ్లు తెప్పించుకుంటున్నారు. నేను చపాతీలు తీసుకున్న. వాళ్ల క్యారియర్‌లో ఏదో తెచ్చుకున్నట్టున్నారు.'మేము ఎక్కడపడితే అక్కడ అల్లా కొనుక్కుతినలేమని' వాళ్ల ఘనత కొంచెం చూపించారు. నన్ను ఉద్దేశించి 'యీ రొట్టెలు అసలు తినలేము, తోళ్ళులాగ' అన్నారు. ఎదటివాళ్ళు కూడా రొట్టెలే తింటున్నారేమో- 'ఎప్పటిదో తెచ్చుకున్న చద్దివాటికంటే ఇవే ఎంతో కమ్మగా ఉంటాయి' అని వాళ్లే సమాధానం ఇవ్వటం జరిగింది. ఇంక ఎక్కవ గొడవలు లేకుండా చిన్న చిన్న మాటలతోటే బెజవాడ చేరుకున్నాం, తెల్లవారు ఝామున.

మావారు స్టేషనులో కనబడుతారేమోనని కిటికీ లోంచి చూస్తున్న. దూరంగా మా నౌకరు గురవయ్య కళ్లు నలుపుకుంటూ వస్తున్నాడు. నేను కిందికి దిగాలంటే వాళ్ల సామాను అంతా దిగాక దిగాలి. యీ లోపల రైలు ఉంటుందో, వెడుతుందో- దైవాధీనం. నేను దిగాక వాళ్లు చెప్పేందుకు వీలవదేమోనని నాతోటి ప్రయాణం చేసినవాళ్లకి వెళ్లివస్తానని చెప్పాను. వాళ్లు 'మీరు దిగండి. సామాను మేము అందిస్తాము, అని నాకు దారిలేక అటూఇటూ చూస్తుంటే ' ఆ పెట్టెలమీద అడుగుపెట్టి దిగమని' చెప్పారు. నా సామాను ఎక్కువలేదు కాబట్టి పెట్టె చేత్తో నేను పట్టుకుంటే, నా పక్కచుట్ట, 'చిన్నబుట్ట' చేతిసంచీ పైన ఉన్నఆవిడ అందించింది. వాళ్లు ఇద్దరె మళ్లా అంటున్నారు. 'అల్లా వాటిపైన నడవకపోతే కిందికి తన్నెయ్యరాదూ! ఖాళీ అవుతుందని 'ఒకావిడ', వాళ్ల సొమ్ము ఏం పోయింది, అని ఇంకో ఆవిడ సాగతీస్తున్నారు. జవాను గురవయ్య కనిపించాడు. వాడిని పిలిచి సామాను తీసుకోమన్నా. 'అయ్యగారూ! వచ్చారండీ! మీరువస్తున్నట్టు చెప్పలేదండి! ఇంకెవరో ఆడంగులు వస్తున్నారు సామానుతోటి, ఎల్లి దింపుకోమని 'టెలిగ్రాం వచ్చిందని సెప్పారండి' - అసలు అయ్యగారే కాపడలేదండీ అప్పటినుంచి వెతుకుతుండా' 'సరే మనము వెడదాము పద' వాళ్ళు వెళ్లిపోయారేమో చాలాసేపైందిగా.రైలువచ్చి అన్నాను. 'మళ్ళీ ఒసారి సూడద్దంటారా?' రాండి, పోదాము, మీరుండారుగా మీరు చెప్పితే తిట్టరులెండి".

మళ్లీ పెట్టెలో వాళ్లకేసిచూసి వెడతానని సైగచేసి యివతలికి వచ్చాము. 'మనకారు ఈడేవుంది, అమ్మగోరూ! యీ పెట్టె యీడ పెడతా కూకోండి." అన్నాడు. రెండు రిక్షాలు మాట్లాడు వెడధాం. వాళ్ళు ఎంతమంది వున్నారో! ఇంటికి తాళం పెట్టి వచ్చారా అంటే లేదండి వంటాయన వున్నాడుగా అన్నాడు.

ఇంటికి వచ్చి నాపనులు పూర్తి చేసుకుని స్నానము చేసి, గురవయ్యచేత ఇల్లు సర్దించి తుడిపించాను. ఏడుగంటలైనా 'ఆయనకాని, 'ఆవస్తారన్న వాళ్లుకానీ' రాలేదు. గురవయ్య ఇంటికిపోయి వస్తానని పోయాడు. పెరట్లో కనకాంబరం మొక్కలు మోళ్లులా వుంటే వాటికి మొదళ్లు తవ్వటానికి కూర్చున్న. వంటవాడు 'నేను తవ్వుతాలే అమ్మా' అంటూ వచ్చాడు' ఇంతలో కారు హారన్ విని బైటికి వెళ్లాడు గేటు తియ్యడానికి. హాల్లో సగంవరకూ సామానులు నిండాయి. 'అన్ని వచ్చి నట్టేనా' అని మావారి కంఠం వినిపించింది. 'అబ్బ - ఎప్పుడూ ఆడవాళ్ళ పెట్టెలో ప్రయాణం చేయకూడదండీ, బుద్ధివచ్చింది సగము సామాన్లు నాశనము అయ్యాయి అనుకోండి' అని చెప్పుకుపోతోంది. వంట అయ్యరుని పిల్చి 'గురవయ్య వచ్చాడా, ఏడీ, అని అడుగుతున్నారు. 'అమ్మగారిని తీసుకు అప్పుడే వచ్చాడు. ఇప్పుడే యింటికిపోయాడు. "అమ్మ వచ్చారా ఎక్కడ? 'దొడ్లో మొక్కలు దగ్గర వున్నారు' అంటున్నాడు.

"ఏమిటి ఈరాక ఉత్తరమైనా రాయలేదే వస్తున్నట్లు" "రాశాననుకోండి. మీరు చూచుకుని వుండరు. చూచినా స్టేషన్‌కి వచ్చేది గురవయ్యేకనక, వాడుకనపడగానే వచ్చేశా.' అన్నాను.

ఆయన తెల్లపోయి నాకేసిచూసి, "కోపము వచ్చినట్టుందే రాణీగారికి. చూడు మా స్నేహితుడిభార్య, ఆవిడ చెల్లెలు వచ్చారుకాని, వాళ్ళకి ఏమికావాలో చూద్దూ, నా ప్రాణం తీస్తున్నారు ప్రొద్దుటనుంచీ."

'వాళ్ల కేమికావాలో నాకేం తెలుస్తుంది - మీరే చూసుకోండి.'

'మంచిదానివికానీ, రా', అంటూ చెయ్యిపుచ్చుకు లాక్కుపోతున్నారు. నేను చెయ్యి వెనక్కిలాక్కుని 'ఏమిటదీ కోతిచేష్టలు' - అంటూ హాల్లోకితొంగిచూద్దునుకదా, రైల్లో నాతో ప్రయాణంచేసిన ఆ యిద్దరూ, అక్కచెళ్ళెళ్ళు హాయిగా కాళ్లు పైకి పెట్టుకుని సోఫాలో కూర్చున్నారు. ఆ పిల్లని ఏవో తినేందుకు ముందుపడేసి కింద తివాసీమీద కూర్చోపెట్టారు. తినేవి పొడిపొడిలాచేసి తివాసీమీద పోస్తోంది. దానికితోడుచొంగచేతులతో అలుకుతోంది - చూస్తే డోకు వచ్చేటట్టు చేస్తోంది.

నన్ను వాళ్ళకి పరిచయం చేశారు మావారు. నన్ను వాళ్లు చూడగానే మళ్ళీ ఇక్కడికి వచ్చినా ఈవిడ తప్పలేదనుకున్న రోషమో, మాటరాక గుడ్లప్ప చెప్పి చూస్తున్నారు- నాకు 'వాళ్లు మళ్ళా ఇక్కడ తయారయ్యేరే అనిపించింది. అందులో పెద్దావిడ కొంచెం తేరుకుని వాళ్ళ వారికి, రామారావుకి (అంటే మావారికి) వుండే స్నేహాన్ని వివరిస్తూ కొంత లెక్చరు ఇచ్చింది. తన చెల్లెలిని రామారావుకి ఇవ్వకపోతే వాళ్ళ ఆయన అసలు పెళ్లిఅయితే రానని బెదిరించటము- జాతకాలు కలవలేదుకాని లేకపోతే ఆ పెళ్లి ఆపడానికి ఎవరితరము అయ్యేదికాదని - అంచేత ఈ ఇంట్లో తనకి సర్వహక్కులూ వున్నాయన్న ధోరణిలో మాట్లాడుకు పోతోంది.

అయ్యరు కాఫీ తెచ్చి ఇచ్చాడు. కాఫీ తాగుతూకూడా 'తనచెల్లులు అంటే రామారావుకి ఎంత ఇష్టమో వర్ణిస్తోంది.' "మీరు బెనారస్‌నుంచి పంపిన చీరలు ఇంకా దానిదగ్గర వున్నాయి - అంత జాగ్రత్తగా దాచుకుంది." రామారావు మాట మార్చాలని "మీరు తొందరగా తెమిలితే చూడాల్సినవి చూసి వచ్చేయవచ్చు, మళ్ళీ మీకు టైము వుండదు" - "ఏమి వున్నాయి లెండి, ఇక్కడ చూసేందుకు - గుడికెళ్లి వచ్చి, అల్లా వూళ్లో తిరిగివద్దాము" అంటూ సోఫాల్లో జార్లపడింది. మళ్ళీ మాట్లాడ్డము మొదలుపెడితే ఆగదో ఏమో 'తను స్నానంచేసి వస్తానని' లోపలకి వెళ్ళారు.

వాళ్లు తెమిలి వెళ్ళేందుకు సిద్ధము అయ్యేసరికి పదిగంటలు దాటింది. అయన నన్ను కూడా రమ్మన్నారు. 'నాకు వంట్లో బాగాలేదు రాలేను' అన్నా.

"అయితే మా పిల్లని ఇంట్లోవుంచమంటారేమిటి - మీరు వుంటారు కనక' అంది. అసలే వళ్లు మండుతోంది వాళ్ళ మాటలతోటి - 'నాకు పిల్లల్ని ఆడించడం రాదండి - మీతోటే తీసుకువెళ్లండి' అని చెప్పేశాను. 'అంతగా ఏడిస్తే ఆయన వున్నారుగా ఎత్తుకుంటారు'- అని కసిగా చెప్పాను. వాళ్లు తిరిగి రెండు గంటలు అయ్యాక వచ్చారు. రామారావు పెందరాళే భోజనం చేసే అలవాటువున్నవాడేమో కొంచెము తలనొప్పి వచ్చింది, ఆలస్యము అయినందుకు. వాళ్ళు భోంచేస్తున్నారు. 'అమ్మా, సాపడలే' అంటున్నాడు అయ్యరు. 'అమ్మని పిలు' అన్నారు. అయ్యరు వచ్చి 'పిలుస్తున్నారు అమ్మా' అన్నాడు. వచ్చి దూరంగా వున్న విస్తరిముందు కూర్చుని మాట్లాడకుండా తలవంచుకు భోంచేస్తున్నా. అప్పగారు చెల్లిలిని సాధించటం మొదలుపెట్టింది. గుళ్ళనుంచి 'ఏవేళకీ మీరు రారాయేరీ, పిల్లగోల పట్టుకోలేకపోయాను - మీరు తొందరగా వచ్చివుంటే వాళ్లయింటికి కూడా వెళ్లివచ్చి, వుండేవాళ్లం. 'ఆ మాటవింటే

నాకు ఎందుకో మనస్సు చివుక్కుమనిపించింది. తను ఏన్నోసార్లు గుడికిరమ్మంటే 'నువ్వు వెళ్లి వద్దూ' అనే వారు. చెల్లెలు - 'నువ్వు మహ తొందరగా తెమిలేటట్టూ, - ఇవతలవాళ్ళని అంటావు - అయినా నీతో ప్రయాణము ఏమిటీ నాకు'!

వాళ్ల వాదన పూర్తి అయేసరికి, నాలుగైంది. 'ఈ బండికి వెళ్ళం, రాత్రి బండికి వెళ్తాం' అన్నారు వాళ్లు. మళ్లా రామారావుకిచెరోపక్కా కూర్చుని సోది మొదలుపెట్టారు. రాత్రి భోజనముచేసి బయలుదేరారు. అంతవరకూ నేను వాళ్లని తప్పించుకు తిరుగుతున్నా - మాట్లాడినా ముభావంగా సమాధానము చెపుతూ గడిపాము. రాత్రి భోజనము చెయ్యలేదు - ఆకలి లేదనిచెప్పి, ఆయన స్టేషన్‌కి రమ్మంటే వంట్లో బాగాలేదనిచెప్పి తప్పించుకున్నా. ఆ రైలు రెండుగంటలు ఆలస్యం అవటంనుంచి ఆయన తిరిగి వచ్చేసరికి చాలా ప్రొద్దుపోయింది. నేను బయట మంచం వేసుకుని పడుకున్నా. ఆయన వచ్చి నన్ను లేపకుండా మడతమంచము తెచ్చి వేసుకుని పడుకున్నారు - కొంచెము సేపట్లో నిద్రపట్టింది. నాకు అసలు నిద్రపట్టలేదు. నన్ను లేపితే ఏరకంగా అతన్ని అనాలో, ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాను. లేపకపోవడమే కాకుండా, నిశ్చింతగా - నిద్రపోవడం చూస్తే వళ్ళుమండింది. 'గిల్లి రక్కుదామా' అన్నంత కోపం వచ్చింది. కోపాన్ని మంచంలో రుద్దుతూన్నట్టు, ఇటూ అటూ పొర్లుతూ, చివరకి మంచముపట్టి దగ్గరగా జరిగి, కళ్ల నీళ్లతో నవ్వారు తడుపుతూ, ఏప్పుడో నిద్రపోయాను. మెళకువ వచ్చేసరికి బాగా పొద్దుఎక్కింది. ఆయన లేపకపోవటం చూసి నేను మళ్ళీ పడుకున్నా. వాకిట్లో గుర్రబండి ఆగిన చప్పుడైతే తలెత్తిచూశాను. మళ్ళా అక్కా, చెల్లెలు సామానుతో సహ దిగారు, వాళ్లని చూడగానే బుర్రలో ఏ ఆలోచన లేకుండా ఖాళీ అయింది. కొంతసేపటికి తేరుకుని 'మళ్ళీ ఎల్లా వచ్చారా' అని ఆలోచన వచ్చింది. బండివాడు డబ్బు ఎక్కువ అడిగాడని వాణ్ణి ఇద్దరూ కలసి కేకలు, తిట్లు మొదలుపెట్టారు వూరుకోకుండా వాడూ అంటున్నాడు. ఆ గోలకి 'మావారు ఖంగారుపడుతూలేచి 'ఏమిటీ' అన్నట్టు ప్రశ్నార్థకంగా నాకేసి చూశారు. సామాధానంగా వాళ్లని. చూపించా. "వాళ్లు మళ్ళీ ఎల్లావచ్చారో అర్థంగాక, మళ్ళీ పడుకుని తెల్లపోయి చూస్తున్నారు. పెద్దావిడ రొప్పుకుంటూ వచ్చి, వాడు మర్యాద లేకుండా ఎల్లా మాట్లాడుతున్నాడో, రెండు తన్ని పంపు అంది చిన్నావిడ వాడిని ఎల్లాగో సాగనంపి సినిమాల్లో హీరోయిన్ ఫోజుపెట్టి వయ్యారంగా నడుస్తూ వచ్చింది. 'తనే కాని వాడిని పంపగలిగిందట. పెద్దావిడను చూస్తే ఎవ్వరూ లెఖ్ఖ చెయ్యరు' అనేసరికి ఆవిడకు దుఃఖమువచ్చి ఏడుపు మొదలు పెట్టింది. ఇద్దరూ వాదనలోకి దిగారు . నేను లేచి లోపలకి వెళ్ళాను. నా వెనక వారూ వచ్చారు - నాతో ఏదో అనబోయారు. ఇంతలో పెద్దావిడ "పిల్లకి పాలు యివ్వమను ఏడుస్తోంది. అయ్యరుతో చెప్పండి తొందరగా" అంటూ ధోరణి మొదలు పెట్టింది. అందరికీ కాఫీలు తెచ్చి యిచ్చారు అయ్యరు. వాళ్లు రాత్రి ఎక్కిన పెట్టెలో తెలిసిన అతను ఎక్కాడట. వాళ్లని 'ఎక్కడకని' అడిగితే వీళ్లు వెళ్లే పెళ్ళివాళ్ల ఇంటిపేరు. యజమానిపేరు చెప్పేసరికి ఆయన తెల్లపోయి. 'అరెవాళ్లు అంతా నిన్నే తిరుపతికి వెళ్లారు, కొండమీదచేస్తున్నారు పెళ్ళి, మీకు తెలువదా' అని అడిగాడట. 'ఇప్పుడు ఏం చెయ్యడం' అని వాళ్లు అనుకుంటే, అతనే 'వచ్చే జంక్షన్‌లో దిగి బెజవాడ వెళ్లే బండి ఎక్కండి, తరువాత తిరుపతి మీరు వెళ్ళవచ్చు' అని సలహా ఇచ్చేడుట. అతని సహాయంతో ఆ బండిలోంచి', ఈ 'బండిలోకిమారి', -'ఎంత అవస్తపడి ఇక్కడికి వచ్చారో' చెప్పుకుపోతోంది. మావారు మధ్యలో ఆపి 'ప్యాసింజరుకి వెడితే మీరు రాత్రికి తిరుపతికి చేరేవారుగా' అన్నారు. చిన్నావిడ 'నేను మాత్రం ఇంక ప్రయాణము చెయ్యలేను. మా అక్క కావాలంటే వెడుతుంది' అని సోఫాలో కాళ్లు జాపుకు ఏటవాలుగా జార్లపడి కళ్లు సగము మూసుకు పడక వేసింది.

"అదేమిటి పెళ్లికనివచ్చి ఇక్కడ కూర్చుంటే ఏమి బాగుంటుందీ, కావాలంటే మళ్ళీ వెళ్ళేటప్పుడు నాలుగురోజులు ఉండి వెడదాము. ఏం రామూ అంతేనా" అంది పెద్దావిడ తప్పకుండా వెళ్లాలి లేకపోతే బాగుండదు' అన్నారు మావారు. బాగున్నా లేకపోయినా నేను మాత్రం రాలేను' అని భీష్మించుకు కూర్చుంది చిన్నావిడ.

'అంత ఇష్టము లేకపోతే మానెయ్యటమే మంచిదని' నీరసంగా నవ్వుతూ అన్నాడు రామారావు. ఏదో పనివున్నట్టు లోపలకి వెళ్లి కొంచెంసేపట్లో శుభలేఖ ఏదో చేత్తోపట్టుకువచ్చి వెంకటేశంపెళ్ళి' అని చెప్పలేదేనాకూ అని చురచురా చూశాను.

'అన్నట్లు మర్చిపోయాను, చెప్పటం, పోనీ దగ్గరేగా వెళ్లివద్దాము, కార్లో వెళ్లవచ్చులే' అన్నారు. పెద్దావిడ 'పోనీ ఆవిడని వెళ్ళనివ్వండి' అని సలహా ఇచ్చింది. 'అసలు పెళ్లి కొడుకు తనకే బంధువని, తను వెళ్ళకపోతే బాగుండదని చెప్పి, శాంతని వెళ్లేందుకు బట్టలు సర్దమని పురమాయించాడు', రామారావు.

'మీరు వెడితే మేము ఏం చెయ్యం యిక్కడ? లేవే వెడదాం' అని చెల్లెలుని బతిమాలింది. వాళ్ళని ప్యాసింజరులో ఎక్కించి మరీవెళ్లమని రామారావుకి పురమాయించింది, ఆవిడ. 'పోనీ కొంతసామాను ఇక్కడ పెట్టివేస్తే.' అంది చెల్లెలు. 'మళ్లా అన్నీ తీసి సర్దుకునేందుకు టైము వుంటుంది.' అని రామారావువంక చూసింది, రామారావు వాచీ కేసి ... చూస్తూనే సమాధానము ఇచ్చాడు - 'టైము లేదు. అయినా పెళ్ళివారి సామానులో మీ దెంత? వచ్చేటప్పుడు వాళ్లే చూసుకుంటారు. ఇప్పుడే నేను రైలు ఎక్కిస్తానుగదా' అని, అయ్యరుని పిలిచి 'జట్కా తీసుకొచ్చి సామానుతీసుకు స్టేషన్‌కి వెళ్లమని' చెప్పి, తను బట్టలు మార్చుకునేందుకు లోపలికి వచ్చారు. నేను పెట్టెమీదకూర్చుని, మళ్ళీ రానంటే ఏమా, అని ఆలోచిస్తున్నా, 'ఏమిటి, ఇంకా ఆలోచన? లే' అని చెయ్యిపట్టుకుని పైకిలాగారు, 'మీరు వాళ్లని పంపిరండి, ఇక్కడ నుండి వెళ్లవచ్చు" అన్నాను. 'సర్లే, రద్దూ' అని లాక్కు పోతూన్నారు. 'అబ్బా, వుండండి . చీరమార్చుకువస్తా' అన్నాను.

అంతా తెమిలి వెళ్లేసరికి రైలు వచ్చేటయిమ్ అయింది. తొందరగా టిక్కెట్టు తీసుకుని 'ఎక్కడ ఖాళీవుందో పెట్టెలు చూసుకుంటూ ఆడవాళ్ల పెట్టెఖాళీగావుందని, అందులో సామానుతో వాళ్లని ఎక్కించారు -

'ఒరే అబ్బాయి- రామం' అంటూ వెనకనుంచి కేక వినిపించింది. ఆయాసపడుతూ పార్వతమ్మగారు ఆపెట్టెదగ్గరికి వచ్చింది.

'మీరు ఎక్కడికి వెళ్తున్నారో కోడలా' అంటూంటే మావారు "ముందు నువ్వు ఎక్కు టైము అయింది" అని చెయ్యి పట్టుకు పెట్టెలోకి ఎక్కించారు.

'అబ్బాయి, పరుపు పెట్టెలాగుందే. నా టిక్కెట్టు ఇదికాదుగా, చూడు'। 'ఫరవాలేదు కూర్చో, గార్డుకి డబ్బు ఇచ్చి మార్చుకోవచ్చు' నువ్వు దిగితే వేరేదాంట్లో ఎక్కేందుకు వ్యవధి వుండదు' అని టిక్కెట్టు తీసుకు గార్డుదగ్గరికి వెళ్ళాడు.

'నువ్వు ఎక్కవేమే శాంతా?' అంటే 'మేము రావటం లేదు తెలిసిన వాళ్లు వస్తే, వాళ్ళని రైలు ఎక్కించేందుకు వచ్చాము- మీరు వెంకటేశం పెళ్లికి వెళ్లటంలేదా?' అని అన్నాను.

"నేను ఇప్పుడు అక్కడనుంచేగా వస్తోంటా. వారమయింది, నేను వెళ్లి - పెళ్లి ఆగిపోయింది. పెళ్లికూతురు బామ్మ అకస్మాత్తుగా పోయిందిట. అబ్బాయికి తెలుసు అనుకుంటా - వెంకటేశం చెప్పానన్నాడు".

'ఏమో నాకు తెలియదు. నేను నిన్ననే వచ్చానని చెప్పిరైలు బయలుదేరబోతోంది అని' చెప్పేను. గబగబా వచ్చి మావారు ఆవిడ టిక్కెట్టు ఇచ్చేసరికి రైలు కదిలింది. ఆవిడ వూరుకోక

'వెంకటేశం పెళ్లి ఆగిపోయినట్టు నీకు తెలుసుకదరా?' అని ప్రశ్నించింది. 'వాళ్ళు ఎక్కడ విన్నారో' అని 'వాళ్లకేసి చూస్తున్నారు మావారు. వాళ్లు పక్కలు పర్చుకు ఎవరేనా వచ్చినా లేవకుండా వుండేందుకు వీలుగా అన్నీ మూలకు చేర్చుకుంటున్నారు. 'మరి మేము వెళ్లమా' - అని వాళ్లతో అంటూ రైలుతో నడుస్తున్నారు.

'చాలా థ్యాంక్సు - మళ్లా వచ్చి మీ ఇంట్లో నాలుగు రోజులు వుండకుండా ఎల్లాగా వెళ్లము - మా వారు వుండండి' - అని చేతులు వూపుతున్నారు. "అమ్మడూ, శాంతా వెళ్లి వస్తానే, అబ్బాయి నువ్వు బాపట్ల రారాదూ" అని రైలు వెడుతున్నా, పార్వతమ్మగారు గట్టిగా చెబుతున్నారు.

రైలు వెళ్ళిపోయింది. మేము బైటికి వచ్చేదాకా మాట్లాడుకోలేదు. అయ్యరుని ఇంటికి వెళ్ళి వంటచెయ్యమని మేము మధ్యాహ్నానికి వస్తామని చెప్పారు. నేను ఇంటికి వెళ్ళిపోతానన్నా, గొడవచెయ్యక కార్లో ఎక్కమన్నారు. దూరంగా జరిగి కూర్చున్నా పెళ్ళి ఆగిపోయినట్టు మీకు తెలుసునటగా- 'నాకు తెలవదుగా, వాళ్లని పంపుదామని'.

'అన్ని అబద్ధాలు - పైకి వాళ్ళు అంటే ఇష్టం లేనట్లు - ఇష్టంలేకపోతేనే రైలు వెడుతున్న కూడా నడుస్తూ మాట్లాడారు కాబోలు, అంత ఇష్టం వున్నవాళ్లు ఆవిడనే చేసుకో వలసింది - నన్నెందుకు చేసుకున్నారు' - అన్నాను.

'నిన్ను చేసుకుని ఏడిపిద్దామని' 'వాళ్లు పిమ్మల్ని ఏడిపిస్తున్నారు - అవునా. అంటే ఆయన నవ్వేశారు.

✧